

LICEO FRANCISCANO
Núm 225 (Julio-Diciembre 2025), pp. 117-144
ISSN 0211-4011
e-ISSN 2530-917X
D.L. C755-2003

Teología y Espiritualidad

INTELIXENCIA ARTIFICIAL E LIDERADO: UNHA PERSPECTIVA FRANCISCANA

→ Martín Carbajo-Núñez*

* Pontificia Università Antonianum
ISTM, Alfonsianum
FST - University of San Diego (USA)
mcarbajon@gmail.com

INTELIXENCIA ARTIFICIAL E LIDERADO: UNHA PERSPECTIVA FRANCISCANA

RESUMO

Este artigo analiza como os principios éticos da tradición económica franciscana e da *Economía de Francisco* poden orientar a integración da Intelixencia Artificial (IA) no liderado empresarial. Propónse un tipo de liderado entendido como servizo, centrado na dignidade humana e baseado nunha toma de decisións participativa, ética e sostible, que fomenta as motivacións intrínsecas. O estudo compara dous modelos predominantes de liderado e examina a visión que Francisco de Asís tiña da autoridade, así como a súa influencia no pensamento económico do papa Francisco. Finalmente, ofrécese unha reflexión sobre o crecente impacto da IA no exercicio do liderado empresarial.

Palabras chave: Liderazgo, Francisco de Asís, Economía de Francisco, Inteligencia artificial.

ABSTRACT

This article explores how the ethical principles of the Franciscan economic tradition and the *Economy of Francisco* can guide the integration of Artificial Intelligence (AI) into business leadership. Emphasizing leadership as service, this paper advocates for a participatory and ethically grounded decision-making that prioritizes human dignity and intrinsic motivations. The study first contrasts two dominant leadership models, then examines Francis of Assisi's vision of authority, its influence on Pope Francis's economic thought, and finally, the impact of AI on contemporary leadership practices.

Keywords: Leadership, Francis of Assisi, Economy of Francesco, Economics, Artificial intelligence.

Recibido/Received: 14/08/2025

Aceptado/Accepted: 03/11/2025

Este artigo analiza como os principios éticos da tradición económica franciscana e da Economía de Francisco poden orientar a integración da Intelixencia Artificial (IA)¹ no liderado empresarial. Proponse un tipo de liderado entendido como servizo, centrado na dignidade humana e baseado nunha toma de decisións participativa, ética e sostible, que fomente as motivacións intrínsecas. É fundamental asegurar que a crecente automatización dos procesos decisionais non conduza a unha despersonalización nin á erosión das motivacións intrínsecas.

En lugar de manter relacións puramente instrumentais, centradas no beneficio material e nos intereses egoístas, os líderes empresariais deben promover a autonomía, o desenvolvemento humano e as motivacións intrínsecas das persoas traballadoras, para que asuman plenamente a función social da empresa e se sintan protagonistas da misión común. Ao automatizar as actividades repetitivas, a IA ofrece aos líderes a oportunidade de dedicarse con maior intensidade a aqueles aspectos relacionais da dirección que requiren "discernimento e excelencia".

119

Facendo eco das palabras de Cristo: "que o maior entre vós sexa coma o máis pequeno, e o que goberna, coma quen serve", (Lc 22,26), a Igrexa afirma un modelo de liderado inspirado no Fillo do Home, que "non veu a que o sirvan, senón a servir" (Mt 20,28). Neste marco, o pensamento social cristián²

¹ "A distinction is made between Artificial Narrow Intelligence, Artificial General Intelligence as well as Artificial Super Intelligence. Current industrial applications only have Artificial Narrow Intelligence [... the one that] does not exceed the Human Intelligence". Peifer Yannick - Jeske Tim - Hille Sven, "Artificial Intelligence and its Impact on Leaders and Leadership", en *Procedia Computer Science* 200 (2022) 1024–1030, aquí 1025. Este artículo será publicado también en francés.

² A tradición social católica é froito dunha relación complementaria entre "mestres autorizados (Doutrina social católica), destacados estudosos (Pensamento social católico) e profesionais eficaces e con principios (Práctica social católica)". Dicasterio para o Servizo do Desenvolvemento Humano Integral, *A vocación do líder empresarial: Unha reflexión*, 5ª ed., [Vat-Leader], nº 30, Cidade do Vaticano, 2018.

concibe a empresa como unha “comunidade de persoas”³ na que todos son “responsables de todos”⁴.

“Persoas líderes non son só quen ostenta títulos senón tamén aquelas que exercen unha influencia para ben das demais. Desde a dirección xeral e executiva e membros dos consellos de administración ata as persoas xefes de equipo e aquelas que de modo informal inflúen outras” (Vat-Leader 5).

A Igrexa non nega a importancia do beneficio económico, pero subordínalo a valores sociais e relacionais máis altos. Concretamente, promove a dignidade da persoa, o ben común⁵ e a sustentabilidade por encima do mero beneficio material.

“A Igrexa reconece a xusta función dos beneficios, como un índice do bo funcionamento da empresa. Cando unha empresa obtén beneficios significa que os factores produtivos foron utilizados adecuadamente e que as necesidades humanas correspondentes foron debidamente satisfeitas. Con todo, os beneficios non son o único indicador da situación da empresa” (CA 35).

Na primeira parte desta exposición, preséntanse dúas formas fundamentais de liderado empresarial e sublíñase a necesidade de potenciar as motivacións intrínsecas. A continuación, analízase como Francisco de Asís comprendía a autoridade e o liderado (2ª parte), intuicións que o Papa Francisco retomou para formular a súa proposta dunha nova economía (3ª parte). Finalmente, a partir destas reflexións, examínase a crecente influencia da intelixencia artificial no exercicio do liderado empresarial (4ª parte).

120

³ Xoán Paulo II, “*Centesimus annus*. Carta encíclica”, (1.05.1991) [CA], 35, en *Acta Apostolicae Sedis* [AAS] 83 (1981) 793-867. “A etimoloxía das palabras “compañía” e “compañeiros” –*cum* (con) e *panis* (pan)– suxire “partir xuntos o pan”. A etimoloxía da palabra “corporación” –do latín *corpus* (corpo)– indica un grupo de persoas “unidas nun corpo””. *Vat-Leader* 61.

⁴ Xoán Paulo II, “*Sollicitudo rei socialis*. Carta encíclica”, (30.12.1987), [SR5], 38, en AAS 80 (1988) 513-586.

⁵ O Concilio Vaticano II define o ben común como “o conxunto de condicións da vida social que fan posible ás asociacións e a cada un dos seus membros a consecución máis plena e máis doada da propia perfección”. Concilio Vaticano II, “*Gaudium et spes*. Constitución pastoral”, (7.12.1965), 26, en AAS 58 (1966) 1025-1120. “As empresas son cruciais para o ben común de cada sociedade”. *Vat-Leader* 37.